

Sygn. akt IV U 1185/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2017r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Alicja Romanowska

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2017r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania Z. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 18 sierpnia 2017r. znak: (...)

o emeryturę pomostową

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy Z. K. prawo do emerytury pomostowej od dnia 3 lipca 2017r.

Sygn. akt IV U 1185 /17

UZASADNIENIE

Ubezpieczony Z. K. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 18 sierpnia 2017 r., znak (...), którą odmówiono mu prawa do emerytury pomostowej z uwagi na niewykonywanie po 31.12.2018r pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy z 19.12.2008r o emeryturach pomostowych.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że po 31 grudnia 2008r wykonywał prace w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych - rybaka morskiego w ramach umowy o pracę zawartej z P. Ż. w okresie od 27 marca 2017r. do 31.03.2017r.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. wniósł o jego oddalenie. Powołując się na art. 4 pkt 1i 3 i art. 4 do 7 oraz art. 8 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 z 2008r.) pozwany wskazał, że ubezpieczony nie ukończył 60 lat nie wykazał 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, a także aby to 31 grudnia 2008r wykonywał prace w warunkach szczególnych. Zdaniem organu brak podstaw, aby przyjąć, że ubezpieczony wykonywał po 31.12.2008r prace w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych- rybaka morskiego, albowiem krótkotrwałe wykonywanie czynności w narażeniu na czynniki ryzyka, o którym mowa w art. 3 ust 1 ustawy o emeryturach pomostowych nie stanowi wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony Z. K. ur. (...),w dniu 3 lipca 2017r. wystąpił do pozwanego z wnioskiem o emeryturę pomostową.

Na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku oraz znajdujących się w aktach rentowych i KP skarżącego, pozwany organ rentowy ustalił, że ubezpieczony ukończył wiek 55 lat, wykazał okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Decyzją z dnia 18 sierpnia 2017r. pozwany odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej podnosząc, że po 31 grudnia 2008r. nie wykonywał on prac w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy z 19.12.2008r o emeryturach pomostowych. Organ rentowy nie kwestionował, że Z. K. wykazał on co najmniej 10 letni okresu / 11 lat 1 miesiąc i 2 dni/ zatrudnienia w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS- rybak rybołówstwa wskazał jednak, że brak jest podstaw do przyjęcia, że była to praca wykonywana w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy, że i art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, albowiem pracodawca nie po twierdził, że ubezpieczony wykonywał pracę wymienioną w pkt 22 załącznika nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Z. K. nie zgodził się z powyższą decyzją, podnosząc, że po 31 grudnia 2018r. wykonywał prace w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych wykonując pracę w ramach umowy zawartej z P. Ż. w okresie od 27 marca 2017r. do 31.03.2017r. na stanowisku rybaka morskiego wymienioną w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r o emeryturach pomostowych- prace członków zespołów ratownictwa medycznego.

Z. K. w okresie zatrudnienia od 1.05.1982r. do 31.12..2000r pracował w pełnym wymiarze czasu Spółdzielni Pracy (...) w okresie od 1.03.1982r. do 30.09.1997r. /świadczenie pracy k-35/ i w okresie od 29.03.1985r do 31.10.1994r ,od 1.12.1994r do 31.12.1994r ,od 1.03.1995r do 30.06.1995r., od 1.08.1995r do 31.10.1995r .od 1.04.1996r. do 30.06.1996r od 1.09.1996r do 31.10.1996r. od 1.12.1996r do 31.03.1997r oraz od 1.05.1997r do 30.06.1997r jako rybak.

(okoliczność bezsporna, nadto świadectwo pracy k-35//

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługiwało na uwzględnienie choć z innych powodów niż podniesiono w odwołaniu. .

Warunki nabywania prawa do emerytury pomostowej określa ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2009 r.

Podkreślić należy, że ustawa o emeryturach pomostowych zastąpiła przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS określające zasady przyznawania emerytur w niższym wieku pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze nowymi regulacjami określającymi zasady nabywania wcześniejszych emerytur z tytułu tego rodzaju pracy. Najogólniej rzecz ujmując celem tej ustawy jest ograniczenie kręgu uprawnionych do emerytury z powodu pracy w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze do mniejszej liczby sytuacji uzasadnionych rzeczywistą koniecznością przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w których oczekiwania osób, które rozpoczęły wykonywanie takiej pracy na starych zasadach, na wcześniejsze przejście na emeryturę powinny zostać zaspokojone. Ustawa ma charakter przejściowy, ograniczając prawo do uzyskania emerytury pomostowej do osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., które pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) rozpoczęły przed 1 stycznia 1999 r. (art. 4 pkt 5 ustawy). Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny emerytura pomostowa ma być „pomostem między dotychczasowym systemem z licznymi możliwościami przechodzenia na emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym i nowym systemem, w którym tego typu rozwiązania będą wyjątkiem” (uzasadnienie wyroku z dnia 16 marca 2010 r., K 17/09, (...) 2010 nr 3, poz. 21). Wskazany wyżej cel ustawy realizują w najbardziej widoczny sposób jej przepisy określające przesłanki nabycia emerytury pomostowej.

Zgodnie z art. 4 cyt ustawy prawo do emerytury pomostowej, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.,

2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat,
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn,
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
5. przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS,
6. po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3,
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wynika, że jakkolwiek w świetle art. 4 pkt 2 i 5 w związku z art. 3 ust. 7 ustawy, do wymaganego przez ustawę stażu przypadającego przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed 1 stycznia 2009 r., wlicza się okresy pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu zarówno art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jak i art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to właściwego ograniczenia do zamierzonego przez ustawodawcę kręgu osób uprawnionych do emerytury pomostowej dokonuje konieczność spełnienia przesłanki z art. 4 pkt 6. Wymaganie to spełnia zasadniczą funkcję eliminacyjną, ograniczając ostatecznie prawo do emerytury pomostowej do kręgu osób wykonujących pracę kwalifikowaną jako szczególną w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W załączniku 1 do ustawy o emeryturach pomostowych wymienia się w punkcie 22 prace rybaków morskich. W ocenie Sądu w pierwszej kolejności wyjaśnienia wymagało, czy ubezpieczony po 31 grudnia 2008r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace o szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Wskazać należy, iż ubezpieczony podnosił, iż wykonywał w okresie od 27 do 31 marca 2017r. prace rybaka morskiego u pracodawcy P. Ż. i ten okres powinien być zaliczony do uprawnień do emerytury pomostowej. Stanowisko ubezpieczonego jest niezasadne. Z wyjaśnień samego ubezpieczonego wynika, że podejmując zatrudnienie u P. Ż. nie został skierowany na badanie do lekarza medycyny pracy, albowiem zdawał sobie sprawę, że z uwagi na stan zdrowia wątpliwe jest, aby był w stanie wykonywać w pełnym wymiarze czasu pracy ciężką pracę rybaka morskiego. Ubezpieczony, na co sam wskazuje w odwołaniu od lat leczy się na nadciśnienie tętnicze, cierpi na silny bezdech senny, napadowe migotanie przedsionków, krwioplucie, a także schorzenia kręgosłupa i kolan. Trudno zatem dać wiarę, że jego zamiarem było realizowanie umowy, a nawet wątpliwe jest czy przystąpił on do pracy, a nie upozorowanie jej w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Zdaniem Sądu nawet jeśli do umowy doszło do zawarcia umowy to była to umowa pozorna i jako taka zgodnie z art. 83 kc nie może zostać uznana za ważną. Nadto Sąd podziela stanowisko pozwanego powtórzone za Sądem Najwyższym, że skoro incydentalne, uboczne i krótkotrwałe –w stosunku do czynności podstawowych kwalifikowane jako praca w warunkach szczególnych- wykonywanie czynności w warunkach narażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia nie stanowi podstawy do wyłączenia ich wykonywania z okresów szczególnego zatrudnienia dla celów emerytalnych ,to a contrario –sporadyczne i krótkotrwałe wykonywanie czynności w narażeniu na czynniki ryzyka,o których mowa w art. 3 ust 1 ustawy o emeryturach pomostowych, nie stanowi wykonywania pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu art. 3 ust 4 tej ustawy./vide wyrok SN z 19.01.2016r w sprawie I UK 269/15/

Nie mniej jednak, możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 przewiduje art. 49 ustawy według którego prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Prawidłowa wykładnia przepisu art. 49 pkt 3 ustawy wymaga podkreślenia, iż osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury na podstawie art. 49 ustawy, jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować, jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (por. powołane wyżej wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11 i z dnia 4 września 2012 r., I UP 164/12 oraz wyrok z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, niepublikowany). Ubezpieczony winien zatem wykazać, iż pracę wykonywaną przez niego w spornym okresie: 1) stanowiła pracę w warunkach szczególnych bądź w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej oraz 2) jest to także praca w warunkach szczególnych bądź w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy. Dodatkowo wskazać należy, że ubezpieczony w dacie wniosku o świadczenie i wydania decyzji (odpowiednio 3.07.2017r. i 18.08. 2017r.) miał niespełna 57 lat – wiek emerytalny 60 lat określony przepisem art. 4 pkt 3 ustawy osiągnie dopiero 9.08. 2020r., stąd przyznanie mu świadczenia uwarunkowane było wykazaniem przez niego spełnienia przesłanek określonych w przepisie art. 8 w związku z art. 49 pkt 2 i 3 ustawy.

Zgodnie z art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych pracownik wykonujący prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

- 1) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 10 lat.informacje o jednostce

Tym samym dla nabycia prawa do emerytury pomostowej (oprócz wieku 55 lat) ubezpieczony musiał legitymować się co najmniej 10 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach wymienionej w punkcie 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Pod pozycją 22 tego załącznika ustawodawca wymienił prace rybaków morskich. Z zeznań świadków M. J. /00:35:53 nagrania z 8.11.2017r./K. M. /00: 30:38 nagrania z 8.11.2017r/I W. K. / 00: 21:49 nagrania z 8.11.2017r/ w sposób nie budzący wątpliwości Sądu wynika, że ubezpieczony wykonywał pracę rybaka morskiego, co potwierdzają także zapisy w książeczce żeglarskiej /k-28-30/ I karta rybaka k-30-34/Sąd dał wiarę zeznaniom tych świadków, albowiem mieli oni codzienny kontakt z ubezpieczonym w okresie zatrudnienia w Spółdzielni (...) "Z. " w T..Potwierdzili oni, że ubezpieczony jako członek załogi kutra wypływał na Z. stawał sieci, a następnie wypływał na połów.

W ocenie Sądu okres pracy ubezpieczonego w Spółdzielni Pracy (...) w T. na stanowisku rybaka morskiego należy uznać za pracę rybaka morskiego.

Zgodnie z powszechnie przyjętym podziałem zawód rybaka dzieli się na rybaka śródlądowego oraz morskiego. Zgodnie z § 54 rozporządzenia Ministra Żegluga z 30.10.1971r. w sprawie kwalifikacji zawodowych członków załóg polskich statków morskich (Dz.U.Nr 33, poz. 299) w służbie pokładowej występują kategorie rybaków przybrzeżnych oraz pełnomorskich, przy czym rybacy przybrzeżni mogą być zatrudnieni tylko na łodziach rybackich w żegludze na wodach osłoniętych i w żegludze przybrzeżnej, a rybacy pełnomorscy – na wszelkich innych statkach rybackich w każdej żegludze. Dla rybaków przybrzeżnych ustalono stopnie i stanowiska - praktykant przybrzeżny - rybak przybrzeżny - starszy rybak przybrzeżny. Dalsze przepisy tegoż rozporządzenia określają warunki uzyskania poszczególnych stopni w kategorii rybaków przybrzeżnych, z których to wynika, iż do uzyskania stopnia rybaka przybrzeżnego wymagane jest ukończenie zasadniczej szkoły rybolówstwa morskiego w zawodzie rybak morski albo posiadanie stopnia praktykanta

przybrzeżnego, posiadanie 12 miesięcznej praktyki pływania na morskich łodziach rybackich na stanowisku i w stopniu praktykanta przybrzeżnego i złożenie egzaminu z zakresu umiejętności kierowania łodzią rybacką.

Nie budziło żadnych wątpliwości Sądu, iż skarżący miał uprawnienia i wykonywał pracę rybaka morskiego / książeczka rybaka k-31, 38/, dokonując połowów wyłącznie na Zalewie W. oraz na wodach przybrzeżnych, w kilkuosobowych łodziach. Nie budziło wątpliwości Sądu, że rybak przybrzeżny dokonujący połowów na zalewie W. jest jednocześnie rybakim morskim, gdyż wody Zalewu W. zaliczane są na podstawie art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 21 marca 1991 roku o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. Z 2003r. Nr 153, poz. 1502 ze zm.) do morskich wód wewnętrznych. Przepis ten wyraźnie wskazuje, że część Zalewu W. znajdująca się na południowy zachód od granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską na tym Z. ma właśnie kategorię morskich wód wewnętrznych. Wód tych więc w żaden sposób nie można zaliczyć do wód śródlądowych. Skoro ubezpieczony dokonywał połowów na morskich wodach wewnętrznych, to przysługuje mu status rybaka morskiego.

W świadectwie pracy z 15.10.1997r /k-35/ wyraźnie zaznaczono stanowisko pracy ubezpieczonego oraz dokładną pozycję w w/w rozporządzeniu, gdzie to stanowisko zostało uwzględnione, przy czym wskazano wykaz B, dział IV poz 4. Dodatkowo zauważyć należy, że wykazie A rozporządzenia z 7.02.1983r. stanowisko rybaka morskiego zostało ujęte w dziale VIII pod poz. 9, który to dział nosi ogólną nazwę Transport i Łączność. Zgodnie z Biuletynem (...) Związku (...) z dnia 10 sierpnia 1983 roku zakres stanowisk objęty tymże działem został ujęty ogólnie, poprzez określenie - pracownicy wpisani na listę załogi statku. Natomiast odnośnie rybaków morskich ujętych w wykazie B, w/w Biuletyn wyraźnie opisuje stanowiska, na których praca uznawana jest za pracę w szczególnych warunkach. Wynika z niego w sposób bezspreczny, iż praca w Spółdzielni (...) w T. na stanowisku rybaka zaliczana jest do wykazu B w/w rozporządzenia i jest pracą w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony wykonywał wszystkie prace rybaka na pokładzie łodzi. Wykonywanie prac zawartych w wykazie A uprawnia do nabycia prawa do emerytury ubezpieczonego, który osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Z kolei wykonywanie pracy wymienionej w dziale IV wykazu B uprawnia do nabycia prawa do emerytury przez ubezpieczonego, który osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 50 lat dla kobiet i 55 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 10 lat wykonywał prace wymienione w dziale IV wykazu B. Identyczne przesłanki nabycia prawa do emerytury określone są w art. 8 ustawy pomostowej, zgodnie z którym emerytura pomostowa przysługuje pracownikowi, który spełnił warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7 oraz osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn oraz ma okres pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 (prace rybaków morskich) i 32 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 10 lat. Analiza powyższych przepisów wskazuje, że warunki wymagane do nabycia prawa do emerytury pomostowej przez ubezpieczonych wykonujących prace rybaków morskich są tożsame z warunkami nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, wymienionymi w § 8 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. A zatem mając na uwadze wykładnię celowościową i historyczną za prace rybaków morskich ujętą w pkt 22 załącznika nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych należy przyjmować prace rybaków morskich w służbie pokładowej. Nie budziło wątpliwości Sądu, że miejscem pracy ubezpieczonego jako rybaka morskiego był przede wszystkim pokład łodzi, kutra.

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.